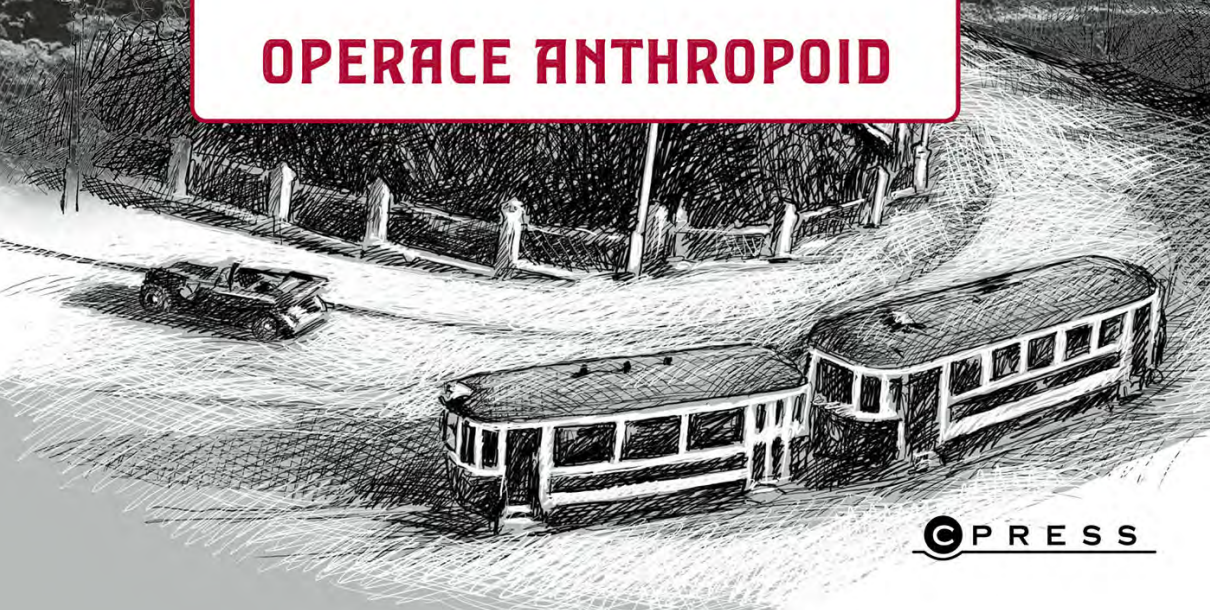

Marie Domke

BORCI Z KRYPTY

OPERACE ANTHROPOID

Borci z krypty

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.cpress.cz

www.albatrosmedia.cz

Marie Domke

Borci z krypty – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

BORCI Z KRYPTY

Marie Domke

BORCI Z KRYPTY

Vydalo nakladatelství CPress v Brně roku 2025
ve společnosti Albatros Media a.s. se sídlem 5. května 22, Praha 4.
Číslo publikace 46 250.

Obálka: Alena Sigmundová
Jazyková korektura: Michaela Tučková
Grafická úprava a sazba: Alena Sigmundová
Ilustrace: Atila Vörös
Odborná spolupráce: Lukáš Cohorna, Dana Kadlčíková
Odpovědná redaktorka: Andrea Brázdová
Technický redaktor: Jiří Matoušek
Tisk: TISK CENTRUM s.r.o.
1. vydání

© Marie Domke, 2025
Illustrations © Atila Vörös, 2025
ISBN tištěné verze 978-80-264-5773-2
ISBN e-knihy 978-80-264-5784-8 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

www.cpress.cz
e-shop: www.albatrosmedia.cz
info@albatrosmedia.cz

Vytěžování textu či dat z této publikace ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je zakázáno.
Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Poznámka redakce: V citacích a úzce souvisejících textech jsou ponechány výrazy v té podobě, v jaké se objevily v původním zdroji (např. deníky parašutistů).

OBSAH

Úvod	4
Rok 1937	6
Rok 1938	9
Rok 1939	19
Rok 1940	38
Leden a únor 1941	74
Březen 1941	81
Duben 1941	87
Květen 1941	93
Červen 1941	99
Červenec 1941	103
Srpen 1941	110
Září 1941	129
Říjen 1941	156
Listopad 1941	175
Prosinec 1941 – Před seskokem	179
Prosinec 1941 – Seskok	183
Prosinec 1941 – Po seskoku	199
Leden 1942	203
Únor 1942	222
Březen 1942	232
Duben 1942	244
Květen 1942 – Před atentátem	261
Květen 1942 – Atentát	281
Květen 1942 – Po atentátu	293
Červen 1942	307
Červen 1942 – Boj v kostele	332
Závěr	349

ÚVOD

V našem národě byly doby, kdy mladí muži, kteří měli radost ze života, kteří zpívali, smáli se a milovali, šli tam, kde naděje na přežití byla odhadována na tři měsíce.

plk. Jaroslav Šperl, Carbon

24. 6. 1913 se ševci Františku Kubišovi a jeho ženě Kristýně Kubišové narodil v Dolních Vilémovicích syn Jan Křtitel. Jan měl tři vlastní sourozence. Staršího Rudolfa a mladší sestru Františku a bratra Jaroslava. Maminka mu zemřela po porodu, když bylo malému Jendovi 6 let. Otec se znovu oženil a Jendovi postupně přibýly další tři sestry a jeden bratr.

11. 5. 1914 se tesaři Františku Švarcovi a jeho ženě Anně Švarcové narodil ve Velkém Újezdě syn Jaroslav. Jaroslav měl čtyři sestry – Viktorii, Marii, Libuši a Annu.

Jan Kubiš v letech 1919–1922 navštěvoval Obecnou školu v Dolních Vilémovicích a v letech 1922–1927 Obecnou školu v Ptáčově. Na další vzdělání neměla rodina peníze a Jan ani chuť, proto šel do služby. Jako čeledín se staral o domácí zvířata, později jezdil s koňmi, zastával všechny těžší práce, jako práci na poli nebo v lese, ale často býval také bez práce. Byl členem křesťanské sportovní organizace Orel.

Jaroslav Švarc vychodil pět tříd Obecné školy ve Velkém Újezdě a tři třídy měšťanky v Lipníku nad Bečvou. Měl se stát, stejně jako jeho otec, tesařem, ale přesto, že byl členem místního Sokola, zdál se na tuto práci tělesně slabý. Byl proto poslán do učení na cukráře. Po vyučení pracoval v oboru v Praze.

1. ŘÍJNA 1935

Nastupuji základní vojenskou službu u pěšího pluku 31 „Arco“ v Jihlavě.

Jenda

27. DUBNA 1936

Protože jsem ukončil základní výcvik s velmi dobrým prospěchem, byl jsem vybrán do poddůstojnické školy. Tu jsem absolvoval jako 40. ze 121 frekventantů.

Jenda

1. ŘÍJNA 1936

‘Narukoval jsem jako nováček k 23. pěšímu pluku, k rotě doprovodných zbraní v Trnavě.’¹

Jaryn

Byl jsem povýšen na svobodníka a převelen do Znojma.

Jenda

31. ŘÍJNA 1936

Po absolvování výcviku jsem hodnocen jako pilný a přímý voják. Budu také vybrán do poddůstojnické školy?

Jaryn

10. LISTOPADU 1936

‘Vojna se mi líbí, ale když už jsem měl kamarády, tak jsem byl přeložen k 8. rotě. Tato změna mě napřed zlobila, ale když jsem se dozvěděl, že jsme určeni pro zvláštní účel a že se dostaneme na Moravu, tak jsem měl radost.’¹

Jaryn

ROK 1937

15. LEDNA

Byl jsem vybrán! 'Poněvadž jsme byli určeni pro „ZU“, museli jsme mít veškerý výcvik a všechny kurzy.'¹

Ale během kurzu jsem byl převelen do Šumperka, proto jsem musel školu ukončit dřív (jako 8. z 39 frekventantů), ale bylo mi umožněno v ní pokračovat v Šumperku. 'Chuť do učení mě ale hned přešla, poněvadž tam jak instruktor, tak důstojník hleděli jen na tak zvané miláčky neb podlízavce. Z důstojníků mě nikdo neznal, proto mě také v učebně nikdo nevyvolal, takže jsem ji dnes ukončil s prospěchem dobrým, jako 134. ze 175. Nikterak mě to nemrzí, poněvadž jsem opravdu nic ve škole nedělal. Oproti tomu jsem ovšem nebyl tak hloupý, jak asi každý považuje, když jsem obsadil tak vysoké číslo. Ti, kteří byli ode mě skoro o 80 čísel výše, byli rádi, když jsem jim poradil, poněvadž to, co oni věděli, byla jen naučená teorie a v praxi si neví rady s docela nepatrným úkolem.'¹

Jaryn

26. dubna

Luftwaffe bombardovala baskickou obec Guernicu. Bylo zabito mnoho lidí. Počty se liší, od 400 do 1 654 obětí.

6. května

Při havárii vzducholodi Hindenburg v New Jersey zahynulo 36 lidí. Havárie znamenala v podstatě konec Zeppelinů a dopravy prostřednictvím ohromných vzducholodí vůbec.

12. května

Anglickým králem byl korunován Jiří VI.

Poprvé knižně vyšli Hoši od Bobří řeky spisovatele Jaroslava Foglara.

27. května

Byl slavnostně otevřen 2,7 km dlouhý most Golden Gate Bridge v San Franciscu.

30. ČERVENCE

Povýšen na svobodníka. 'Vojna se mně tady nelíbí, poněvadž zde panuje okatá protekce. Jeden byl dřív povýšen na svobodníka než já, třebaže byl v pořadí od roty o 4 stupně za mnou. Uměl dobře holit, to úplně stačilo, aby byl dobrý poddůstojník.'¹

Jaryn

31. SRPNA

Po absolvování dalších kurzů, jako pozorovatelského, zákopnického, spojovacího nebo výcviku u pěchotního kanónu a minometu jsem byl dnes přeložen do Hlučina k 4. hraničářskému pluku. Naše jednotka je vůbec první určenou pro boj v těžkém opevnění. Na hranice se nedostane jen tak někdo. Doma pečlivě prověřovali moji státní spolehlivost.

Jaryn

1. ZÁŘÍ

Povýšen na **desátníka!**

Jenda

ŠVARC

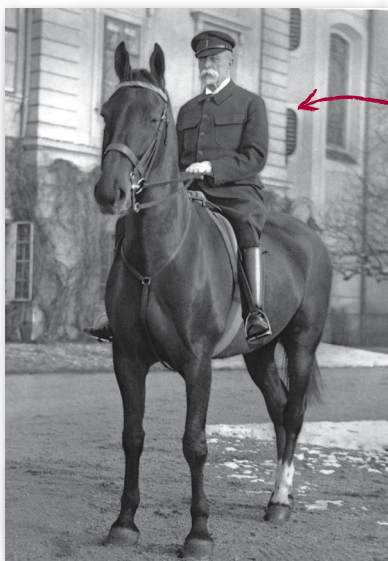
'Hlučín mě na první pohled vůbec nenadchl, ale kasárny se mně velice líbí, poněvadž jsou nové a velice praktické.'¹

Jaryn

3. ZÁŘÍ

'Byl jsem určen jako velitel stráže na pevnosti č. 7. S dřívějším velitelem stráže jsem se šel podívat, kde ta pevnost je, poněvadž to bylo vzdáleno jednu hodinu cesty od kasáren.'¹

Jaryn

14. ZÁŘÍ

Nejsmutnější den. Zemřel prezident osvoboditel, Tomáš Garrigue Masaryk.

Jenda

1. ŘÍJNA

Prodloužil jsem si tu vojnu o další dva roky, stal jsem se délesloužícím. Co by mě doma taky čekalo? O práci nezavadiš a lopotit se někde na statku, tím bych republice také příliš nepomohl.

Jenda

15. ŘÍJNA

Přeložen k pěšímu pluku 34 Střelce Jana Čapka v Opavě.

Jenda

20. ŘÍJNA

Naše jednotka má za úkol střežit výstavbu ropíků.

Jenda

13. prosince

Japonská vojska dobyla čínský Nanking. Během následujících šesti týdnů bylo zavražděno na 300 000 jeho obyvatel.

21. prosince

Premiéra filmu z dílny Walta Disneye Sněhurka a sedm trpaslíků.

12. LEDŇA

Situace je zde napjatá. Denně různé záškodnické skupiny poškozují tady, v pohraničním pásmu, připravený materiál na stavbu opevnění. Máme za úkol je střežit jak ve dne, tak i v noci. Hlídky jsou kolikrátě přepadány na stanovištích, chodíme proto ve čtyřech, někdy i v pěti.

Jenda

30. LEDŇA

Denní hlídky jsou dobré, to máme přehled, horší je to v noci, a zvláště když sněží nebo prší.

Jenda

1. ÚNORA

Povýšen na **četaře**!

Jenda

18. ÚNORA

Objekty, které střežíme jsou postupně vybavovány bojovým zařízením. Každou noc se tady někdo potuluje. Ordneři se snaží způsobit na stavbách co největší škody, museli jsme začít hlídat i studny, z kterých bereme vodu, několik už jich otrávil.

Jenda

21. ÚNORA

Ustanoven instruktorem v poddůstojnické škole pěšího pluku 15 v Opavě.

Jenda

23. února

Narodil se Jiří Menzel, oscarový režisér (*Ostře sledované vlaky*, *Skřivánci na niti*, *Vesničko má středisková*).

Na skok doma. Dnes se žení můj starší bratr Rudolf. Bere si Marušku Kučerovou z Okřešic. Přeji Vám, ať spolu prožijete mnoho šťastných let!

Jenda

3. března

Bylo nalezeno první ložisko ropy v Saudské Arábii.

12. března

Anšlus – zábor Rakouska hitlerovským Německem, které v následném referendu odsouhlasila většina rakouského obyvatelstva.

7. DUBNA

Musel jsem se vrátit z Opavy ke svému strážnímu oddílu. Byli jsme přesunuti do obce Sádek. Je to proto, že se začíná se stavbou dělostřelecké tvrze Šibenice. Jsem velitelem tohoto detašovaného oddílu. V Sádce, kde bylo plno Němců, jsme se nastěhovali do hasičské zbrojnice. Stýská se mi po Vilmě, děvčeti, které jsem si tady našel.

Jenda

24. dubna

Na sjezdu Sudetoněmecké strany vyhlásil její předseda Konrád Henlein, podle instrukcí dohodnutých s Hitlerem, Karlovarský program, 8 bodů požadujících rozsáhlou autonomii pro sudetské Němce. Jejich cílem ale není autonomie, nýbrž rozbití Československa. „Musíme tedy požadovat vždy tolik, abychom nemohli být nikdy uspokojeni.“

3. května

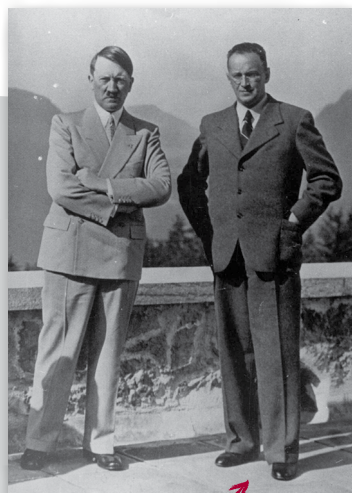
Je otevřen koncentrační tábor Flossenbürg.

20. května

Na základě zpráv o pohybech německých vojsk proti Československu a trvajících nepokojích v Sudetech byla vyhlášena částečná mobilizace čs. armády.

28. května

Adolf Hitler oznámil: „Chci, aby Československo zmizelo z mapy!“ Za dva dny již podepisuje směrnicí k útoku na Československo.

HENLEIN

1. ČERVENCE

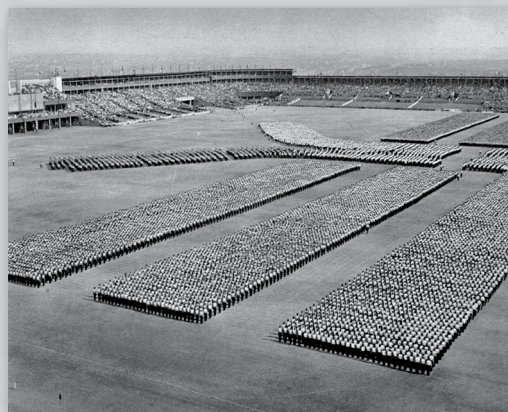
‘Byl jsem povýšen na desátníka. Co jsem zažil při strážní službě na těch pevnostech, psát nebudu, poněvadž by tomu jistě nikdo nevěřil. Když by tomu věřil, tak jen nevoják, poněvadž voják by řekl, že to není možné, ač by při tom nepřemýšlel, že co nebylo u nich možné, mohlo se u nás dělat, aneb se to dělat nesmělo, ale dělalo se to. Každý voják ví, že na vojně se dělá moc věcí, které jsou pod přísným trestem zakázány.’¹

Jaryn

8. července

Vrcholí X. všesokolský slet, který vyznívá jako manifestace na obranu ohrožené republiky. Závěrečnou a nejmohutnější skladbu Přísaha republiky, jejíž autorem je budoucí vedoucí sokolského odboje a podporovatel likvidace Reinharda Heydricha František Pecháček, cvičilo 28 600 mužů za doprovodu slov: „Ni zisk, ni slávu! Je jen jedna čest – pro život příštích vlastní život nést... Otročtví, lži a nesvobodě – zmar! Bratrství, pravdě, republice zdar!“

3. srpna

Jako údajně nezávislý pozorovatel přijel do Československa britský zprostředkovatel lord Walter Runciman. Jednal především se zástupci sudetoněmecké strany.

8. srpna

Do provozu byl uveden koncentrační tábor Mauthausen.

12. ZÁŘÍ

Hitler řve v rádiu a uráží Beneše. Bude válka, to je jasné.

Jenda

Ve svém projevu na závěr norimberského sjezdu strany NSDAP Adolf Hitler zdůraznil, že „další utlačování Němců v Československu již nebude trpět.“ Tento projev vyvolal v pohraničních oblastech násilnou vzpuru, částečně živelnou, částečně organizovanou Sudetoněmeckou stranou, během které zahynulo 12 Čechů a 61 jich bylo zraněno.

21. ZÁŘÍ

Těžko se dnes rozhlas poslouchá. „Vláda československá přijímá návrhy, které daly společně Anglie s Francií Československu na vyřízení sporu s Německem: odstoupení německých okresů Říši německé a vystoupení Československa ze spojenecké povinnosti k Francii a Rusku.“ To se máme vzdát bez boje?

Jenda

22. ZÁŘÍ

Bude se bojovat! V Praze je prý revoluce, do čela vlády se postavil generál Syrový. Zapínáme rádio. 'Hlásí demonstrace všude důstojně a klidně. Lid volá „Chraňte hranice!“ a rozhlas napomíná k rozvážnosti: „Na hranicích číhá nepřítel na příležitost, aby se na nás vrhl. Nezavdávejte mu ji!“²

DEMONSTRACE
V PRAZE

Večer má proslov prezident Beneš. „Nebojte se o stát, ani o národ. Mám plány pro všechny případy. Buďte klidní a každý na svém místě. Šetřte si nervy, budete je všichni potřebovat v příštích dnech. Můj drahý národ český neskoná, on pekla hrůzy slavně překoná.“¹²

Jenda

23. ZÁŘÍ

Je vyhlášena všeobecná mobilizace. Hlavním velitelem armády byl jmenován armádní generál Ludvík Krejčí, který naše pocity přesně vyjádřil ve svém memorandu: „Nadešla osudová doba našeho národa, která vyžaduje osudových rozhodnutí. Cíl Německa je Černé moře. Pro náš národ nebude slitování. Nebude-li se brániti, bude bídáckým a všemu lidství se příčícím způsobem vyhlazen. Když zemřít, tak čestně.“

Já jsem připraven!

Jenda

48 hodin po vyhlášení mobilizace byly ve zbrani téměř dva miliony mužů. Mobilizaci doprovázely projevy nadšení a odhodlání.

29. září

Krátce před půlnocí podepsali v Mnichově vrcholní představitelé Německa, Itálie, Velké Británie a Francie dohodu, která prikazovala Československu odstoupit sudetoněmecké území. Zástupci Československa přizváni nebyli. „Současné Československo je třeba zlikvidovat, protože má k dispozici čtyřicet divizí a svazuje mi ruce vůči Francii,“ sdělil Hitler důvěrně italskému vůdci Mussolinimu.

Je konec. **Kapitulace.** Mísí se ve mně zlost, smutek, beznaděj. Takhle to přeci nemůže skončit. Všichni jsme tady byli připraveni bojovat, byli jsme připraveni za naši milovanou vlast položit své životy! Mnozí tady pláčou. V rádiu hlásí, 'že jsme opuštěni a naše situace beznadějná. Diktát je krutý: již zítra ustoupit od hranic. A pak mluví generál – podává národu zprávu, že by mu bylo snazší zemřít než toto, ale jako voják musí situaci rozumět a vědět, že nesmí nechat vyvraždit celý národ, že lépe hájit aspoň holou existenci, a tím i naději v lepší budoucnost.'²

Jenda

Československá vláda a prezident pod nátlakem dohodu uznali: „Vláda československá, činíc toto rozhodnutí, protestuje zároveň před celým světem proti ujednání, které bylo učiněno bez její účasti.“

ŘÍJEN

1. října

'Společnost národů navrhla „lid československý a Edvarda Beneše za jejich záruky o mír“ na Nobelovu cenu za mír. Tu nakonec získal Nansenův mezinárodní úřad pro uprchlíky.'³

2. října

Polská armáda začala obsazovat Těšínsko.

Z Prahy zpět na zabraná území odjely vlaky s německými antifašisty, kteří uprchli do vnitrozemí. Tyto osoby čekalo v Německu zatčení a deportace do koncentračních táborů.

3. října

V reakci na československou kapitulaci spáchaly na tři desítky vojáků sebevraždu. Četař Arnošt Hrad (24) ve svém dopise na rozloučenou napsal: „Po zralém uvážení rozhodl jsem se odejít ze světa, neboť nemohu splnit to, co jsem přísahal při památce svého otce. On padl pro vlast, a já bych měl od toho, za co on položil život, utéct jako zloděj? Je rozkaz opustit toto území. Já jako voják musím uposlechnout, smrt mě však této povinnosti zbaví. Chtěl jsem být dobrým obráncem vlasti, ale... člověk míní, ne Bůh, ale Hitler mění.“

5. října

Prezident Edvard Beneš abdikoval.

6. října

Slovensko vyhlásilo autonomii. Z Československa se stalo Česko-Slovensko.

“Vojenský život mě přestal bavit, poněvadž se blížil civil a poněvadž nám slibovali tři roky. Pak ovšem přišla doba 8. října 1938, kdy jsme opouštěli naše pevnosti bez boje a dosti neslavně. Nyní pro nás nastává nestálá doba stěhování. Z Hlučína jsme šli do Výškovic u Moravské Ostravy, kde po celém tom neutěšeném životě na mě přišla rána ještě téhož večera. Večer jsme poslouchali rádio. Při zprávách ČTK hlásili, kdo se má dostavit domů kvůli úmrtí nebo onemocnění buďto matky nebo ženy nebo bratra a sestry. Volali jednoho vojína, že mu onemocněl otec a za ním hned svobodníka, že mu onemocněla matka. Přitom jsem si myslel, že mám maminku také nemocnou, takže by mě také mohli volat. Ještě jsem nebyl s těmi úvahami u konce, když jsem slyšel tyto slova: „Voláme desátníka Jaroslava Švarce z Velkého Újezda, okres Hranice, nechť požádá o dovolenou, zemřela mu matka.“ Úplně zbaven jakékoliv řeči a všeho jsem se odebral k veliteli roty, aby mně dal dovolenou. Hned jsem ji dostal a ještě v noci jsem jel domů.”¹

Jaryn

ŠVARC

10. října

Z obsazovaných pohraničních území se valí do československého vnitrozemí proudy uprchlíků – 141 037 občanů české národnosti, 10 496 německých antisemitů a 18 673 Židů. Mnozí uprchlíci přebývají v železničních vagónech. Velké vagónové kolonie se nacházely zejména na Ostravsku nebo v Říčanech u Prahy. Takto obydleno bylo na 6 000 vagónů.

15. října

Pražská zoo naléhavě žádala „aby občanstvo chodilo na placené návštěvy do zoo a nedovolilo tím, aby pro nedostatek finančních prostředků zvířata zahynula hladem.“

Edvard Beneš odletěl se svou manželkou Hanou do Velké Británie. Ještě před tím si nechal převést nejméně milion korun v britských librách na konto v londýnské bance.

22. ŘÍJNA

To byl ten Benešův plán –
aeroplán!

Jenda

30. října

Rozhlasová adaptace románu H. G. Wellse *Válka světů* způsobila v USA paniku.

4. LISTOPADU

Byl jsem demobilizován, vracím se domů. S Vilinou jsem se rozešel. S jiným to bude mít jistější.

Jenda

9. listopadu

Poté, co byla 20. 10. zakázána KSČ, odletěl do Moskvy její předseda Klement Gottwald a další důležití funkcionáři strany.

V Německu a na územích k němu připojených proběhl protižidovský pogrom, tzv. Křišťálová noc, při kterém zahynulo asi 91 Židů, dalších 30 000 bylo zatčeno a uvězněno v koncentračních táborech. Více než 100 synagog bylo vypáleno a zničeno bylo přes 7 000 židovských obchodů.

11. listopadu

Premiéra filmu Martina Friče Škola základ života s Ladislavem Peškem a Jaroslavem Marvanem v hlavních rolích.

26. LISTOPADU

Po mamčině pohřbu jsem se vrátil ke své rotě. Asi měsíc jsem byl v Zábřehu nad Odrou jako velitel stráže v jednom velkostatku na nových česko-německých hranicích. A dnes odjezd na Podkarpatskou Rus za účelem zabezpečení hranic proti Maďarsku a Polsku. Máme pozvednout morálku tamějšího vojska, které jako záložní skládalo se ze samých Rusínů a Slováků.¹

Jaryn

ŠVARC

Naše působiště je Perečín. 'Tady jsem poznal, jak dalece jsou Slováci a Rusíni spolehliví a uvědomělí. Bez urážky, ale s takovou armádou by se jistě žádný důstojník nechtěl nikde ukázat, poněvadž při prvním výstřelu by se mu ta armáda rozutekla.'¹

Jaryn

JUDR. HÁCHA

30. listopadu

Prezidentem Česko-Slovenské republiky byl zvolen JUDr. Emil Hácha.

3. prosince

'Sportovní reportér v Národní politice poznamenává, že skokanský můstek na Kopaninách je nyní hraniční čarou rozdělen tak, že nájezd je v Německu a dopadová plocha v Čechách. Lyžaři tedy budou skákat z Německa do Čech.'⁴

PROSINEC

'Jako velitel 4. kulometného roje jsem byl umístěn na kopci nad Užhorodem, tak zvaném Cikere. Tam jsem zažil dosti útrap a přestřelek, ale i nějaké radosti. 13. prosince 1938 jsem byl převelen do Hluboké. Přitom uplynula doba, v níž se vystřídalo několik poplachů, z nichž dva byly nejlepší. Tím prvním byl přepad vesnice Dohé Maďary a tam jsem odjel s jedním rojem jako posila. Byli jsme tam asi týden. Druhý byl postup maďarských teroristů za pomoci vojska na vesnici Hořany. Tam jsem poslal zase druhý roj, aby si také mohli zastřílet a mohli se něčeho zúčastnit. Při prvním byl těžce zraněn policista a při druhém nikdo, ovšem z naší strany. Na straně Maďarů bylo ztrát hodně, obzvlášť v Hořanech.'¹

Jaryn

ČAPEK

25. prosince

'Na zápal plic zemřel nečestnou spodinou země štvaný a uštvaný spisovatel Karel Čapek, duchovní i mravní symbol masarykovské první republiky.'⁴

ROK 1939

WINTON

1. ledna

Nejspíše 1. ledna přijel do Prahy Nicholas Winton, aby zde začal organizovat transporty židovských dětí do Velké Británie.

Byla založena firma Hewlett-Packard.

3. ledna

Narodil se Bobby Hull, kanadský hokejista považovaný za jednoho z nejlepších hokejistů všech dob.

9. LEDNA

Sehnal jsem v Dolních Vilémovicích místo jako topič ve zdejší cihelně.

Jenda

Herec Jan Werich a hudebník Jaroslav Ježek opustili republiku.

Po záboru pohraničí se nejvyšší horou České republiky stal Javorník nedaleko Kašperských Hor (1 065 m n. m.). Po změnách demarkační linie potom Churáňov (1 132 m n. m.).

17. ledna

V Lidových novinách vyšla reportáž Jana Drdy o lidech „kteří ztratili domov pomnichovským zásahem“, ve které železničář z Chebska říká: „Myslel jsem si, že Praha bude mít větší účast na našem osudu. Mnohokrát jsem měl dojem, že jsme tu jen obyčejnými almužníky, kteří překážejí.“

30. ledna

Adolf Hitler ve svém projevu v Říšském sněmu deklaroval, že válka povede k „vyhlazení židovské rasy v Evropě“.

2. února

Narodil se herec Ladislav Mrkvička, který ve filmu Atentát (1964) ztvárnil Josefa Gabčíka. Zemřel roku 2020.

10. února

Premiéra filmu režiséra Karla Lamače U pokladny stál... s Vlastou Burianem, Jaroslavem Marvanem a Adinou Mandlovou v hlavních rolích.

MRKVIČKA

14. ÚNORA

‘Odjeli jsme z Hluboké zpět do Perečina, poněvadž jsme měli jít 28. února domů. V Perečině jsem poznal rodinu mladých manželů, z nichž jí bylo sedmnáct roků a jemu osmnáct roků. Dítě měli pět měsíců staré. Tam jsem nabyt přesvědčení, jaké manželství nemá být a že by se nemělo dovolit tak mladým klukům se ženit. Stále se hádali, ba i prali, přičemž ona mu vždy utekla k rodičům. On nic nedělal, ale také neměli žádných peněz a jedli jen to, co je doma – brambory, kukuřici, mléko, zelí a podobně.’¹

Jaryn

Na moře je spuštěna německá bitevní loď Bismarck.

17. února

V USA se začaly prodávat nylonové punčochy.

23. února

Ceny americké filmové akademie Oscar® získali Bette Davis, Spencer Tracey a film Vždyť jsme jen jednou na světě.

Podle ještě neúplného hlášení škod přišli uprchlíci z pohraničí o majetek v hodnotě 357 milionů korun.

27. ÚNORA

Zpátky na Moravě. V Dačicích jsem dostal vojenský list. Tak po 29 měsících končí má vojenská služba.

Jaryn

2. března

Eugenius Pacelli byl zvolen papežem jako Pius XII.

3. BŘEZNA

Jsem zpátky doma. Slyšel jsem vtip: Ministr zahraničí Chvalkovský podstupuje rychlokurz těsnopisu, aby stačil Hitlerovu diktátu. Jak pravdivé.

Jaryn

Narodila se architektka a designérka Eva Jiříčná.

10. března

Paul Thümmel, důstojník německého Abwehru, informoval československou rozvědku, se kterou tajně spolupracoval, že německá armáda obsadí území Česko-Slovenska 15. března.

BENEŠ

MORAVEC

14. března

Zpravodajským důstojníkům v čele s plk. Františkem Moravcem se podařilo odletět i s tajnými spisy do Velké Británie.

Z Prahy odjel do Velké Británie první transport židovských dětí, který organizoval Nicholas Winton.

Německé jednotky začaly obsazovat Moravskou Ostravu. V Místku došlo k ozbrojenému střetu s českou posádkou kasáren, která pod velením kpt. Karla Pavlíka hrdinně bojovala, než jí došla munice. Německé ztráty činily 6–18 mrtvých.

Slovensko vyhlásilo nezávislost.

Vyšel román Johna Steinbecka Hrozny hněvu.

15. BŘEZNA

Už jsme pod Hitlerem. V září jsme potupně odevzdali opevnění, teď i zbraně. Pokud se začne v zahraničí formovat naše armáda, tak jako za velké války vznikly legie, přihlásím se do ní. Jsem pevně rozhodnut.

Jenda

Německá vojska obsadila území Čech, Moravy a Slezska.

Do Prahy přijel Adolf Hitler.

O den později byl zřízen protektorát Čechy a Morava. Protektorem byl jmenován Konstantin von Neurath.

17. března

V protektorátu je zaveden pravosměrný provoz. (V Praze až 26. 3.)

28. března

Vítězstvím Frankových nacionalistů končí občanská válka ve Španělsku.

7. dubna

Narodil se americký oscarový režisér a scenárista Francis Ford Coppola (Kmotr, Apokalypsa).

16. dubna

Stanley Cup získal hokejový tým Boston Bruins, když porazil Toronto Maple Leafs 4:1 na zápasy.

18. dubna

V komiksu Action Comics se poprvé objevila postava Supermana.

28. dubna

Byla jmenována protektorátní vláda v čele s divizním generálem Aloisem Eliášem.

**PROTEKTORÁTNÍ
VLÁDA**

30. dubna

V Krakově byla, jako základ československé vojenské jednotky v Polsku, založena Zahraniční vojenská skupina.

Poprvé se objevuje komiksová postava Batmana, a to v komiksu Detective Comics.

7. května

Od května začalo pražské gestapo využívat Petschkův palác.

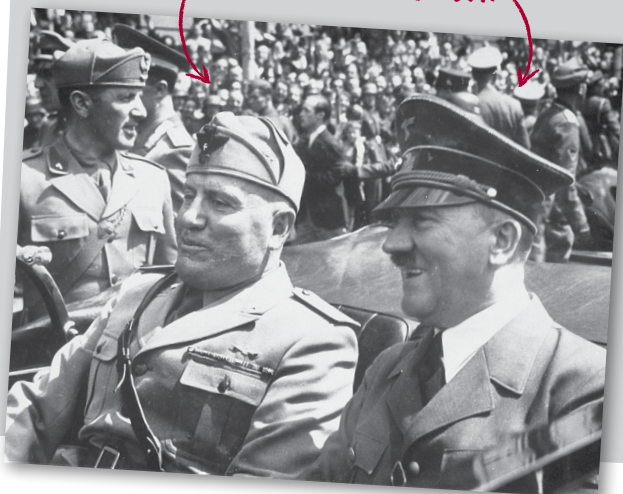
Ostatky K. H. Máchy, které byly zachráněny po německém záboru pohraničí z Litoměřic, byly slavnostně uloženy na pražském Slavíně. Průvod sledovaly v ulicích tisíce lidí.

PRŮVOD NA SLAVÍN

MUSSOLINI

HITLER

22. května

Hitler a Mussolini podepsali Ocelový pakt, dohodu o desetileté alianci.

5. června

Pplk. Ludvík Svoboda ilegálně překročil hranice do Polska, kde se stal velitelem formujících se československých vojenských jednotek v zahraničí.

11. června

Hranice do Polska ilegálně překročil letec František Fajtl, který se stal úspěšným stíhačem v RAF i v SSSR. Zemřel v roce 2006.

Narodil se Jackie Stewart, skotský pilot Formule 1, trojnásobný mistr světa.

FAJTL

13. června

Za hranice ilegálně odešel další letec Josef František, který se stal nejúspěšnějším československým a vůbec zahraničním stíhačem v bitvě o Anglii. Zahynul při letecké havárii 8. 10. 1940.

O den později do Polska odešel Jan Kubiš.

FRANTIŠEK

25. ČERVNA

Po obsazení republiky jsme tajně s klukama u nás v hospodě U Zlatého jelena poslouchali zahraniční rozhlas, a tak jsem se dozvěděl, že se ilegálně přechází do Polska, kde se tvoří naše zahraniční armáda. Domluvil jsem se s kamarádem Šmílem, že půjdeme taky. Začátkem měsíce, aniž bychom komukoliv řekli, jsme odjeli vlakem z Lipníku do Ostravy. V noci jsme pak přebrodili potok Lučinu a byli v Polsku. Šli jsme směrem na Krakov, ale v Katovicích nás chytla policie, a poněvadž jsme neměli doklady, přivezli nás zpět na hranice a z Polska vyhostili. Tak jsme se po dvou týdnech objevili

zase doma ve Velkém Újezdě a vrátili se na stavbu kanalizace. Kamarád Bohuš se nás hned ptal, kde jsme byli a že když to tedy nevyšlo přes Polsko, tak to třeba půjde přes Balkán a že půjde s námi. Musíme cestu důkladně naplánovat, a hlavně sehnat peníze.

Jaryn

Všichni tři přátelé se spolu dostali až do Anglie.

Bohuš – škpt. **Bohumil Bednařík** (20. 8. 1911 – 28. 2. 1973) se stal velitelem zpravodajské skupiny Chalk, která byla do protektorátu vysazena 9. 4. 1944. Po měsíci působení byla skupina zrazena, zatčena gestapem a vězněna až do konce války. Po osvobození byl Bednařík vyšetřován a vězněn NKVD. Když mu byla zamítnuta žádost o znovupřijetí do armády (důvod nebyl udán), pracoval v dělnických profesích. Rusko se mu posmrtně, v roce 2000, za nezákonné věznění omluvilo.

BEDNAŘÍK

Šmil – škpt. im **Alois Fröhlich** (30. 4. 1915 – 6. 10. 1944) odjel v červenci 1944 k Svobodovým československým vojenským jednotkám do SSSR, se kterými se účastnil Karpatsko–dukelské operace. Při bojích o Dukelský průsmyk padl.

26. června

Hranice do Polska ilegálně překročili Adolf Opálka se svým bratrance Františkem Pospíšilem.

27. ČERVNA

Vydal jsem se k hranicím hned, co jsem se dozvěděl, že v Polsku vznikají naše jednotky. 'Hranice jsem přecházel 14. 6. 1939, procházel jsem lesy od 7 rána do 3 odpoledne. Byla to nebezpečná cesta, neb v té době byly hranice hlídány. Nebál jsem se, měl jsem u sebe granát.'⁵ Díky pomoci místních dobrých vlastenců byl přechod nakonec hladký. V první polské vesnici Rjeka mě poslali za zdejším financem. 'Jakmile jsem řekl, že jsem utekl a chci vstoupit do čs. armády, ihned se stal mým přítelem, dal mi jíst, půjčil mi svou volnou uniformu a mé promočené šaty dal sušit.'⁵ Nechal mne na strážnici vyspat a na druhý den mne odvedl do Komorní Ligotky, kde jsem byl předán policii. 'Tam jsem byl přemlouván, abych se vrátil do ČSR. Řekl jsem, že nejdu, tak mne tam nechali. Sepsali se mnou protokol a odebrali mi vojenský list. Vše poslali do Krakova na český konzulát.'⁵ Nakonec to trvalo 12 dní, než jsem byl přes Těšín do Krakova odeslán. Ale i tak jsem měl štěstí narozdíl od jiných, kteří byli chyceni a poslání zpátky, nebo dokonce při pokusu o přechod hranice zastřeleni.

Ted jsem tedy tady, v Turystyšnom domě na Glownym Rynku v Krakově. Je tady tolik lidí, že mě mají problém ubytovat. Všechno už je plné. Někde spí už na dvou přiřazených postelích po pěti. V jedné místnosti ale ještě spí jen po dvou na jednom lůžku. Kluci tedy dávají postele k sobě a věc je vyřízena.

Jenda

Koncem června činil stav československé vojenské skupiny v Polsku přes 300 dobrovolníků.

Narodil se režisér Dušan Klein (filmy o Básnících, Dobří holubi se vracejí), který byl pro svůj židovský původ internován v koncentračním táboře Sereď a v Terezíně. Zemřel roku 2022.

2. ČERVENCE

Prší celý týden. Kluci se prý chodili slunit a koupat k řece Visle. My teď hlavně uklízíme nebo máme menší pochodová cvičení.

Jenda

9. ČERVENCE

'Byl nám přidělen starý dřevěný camp v Malých Bronowicích, asi 6 km od Krakova.'⁵

'Odpoledne zde za námi přijel gen. Ingr s ministrem Bechyňou a při nástupu měl řeč, že prý každou chvíli to může prasknout. Kdyby tak Bůh dal! Nikdo si nepřeje války víc než my.'⁶

Jenda

14. července

Na zápal plic a vyčerpání po výsledku na gestapu zemřel v Praze ve věku 78 let secesní malíř Alfons Mucha.

Narodil se Karel Gott, nejúspěšnější český zpěvák. Zemřel roku 2019.

19. ČERVENCE

'Už je nás 300 letců a 600 ostatních zbraní.'⁶ Zbraně ale nemáme. Nemáme ani uniformy. Cvičíme v civilních šatech. Jsem u první rotý. Byl jsem na prohlídce Solných dolů ve Věličce.

Seznámil jsem se tady s prima chlapíkem, Josefem Gabčíkem,

velitelem čety nováčků. Jeho táta byl srdcem Čechoslovák a sociální demokrat, takže i on se po mnichovských událostech zúčastnil protestní manifestace na obranu republiky, nebo se v Žilině v hospodě popral s místní lůzou. A raději proto v továrně, kde pracoval, spal s nabitou zbraní. Tenkrát pracoval v továrně na výrobu bojových látek v Žilině. Tam se mu taky stal úraz, když se přes masku nadýchal výparů jedovatého yperitu. To byla strašná bolest! Nebýt toho, že se mu hned dostalo ošetření, tak přišel o zrak. Proto byl přeložen do Sv. Beňadiku jako správce armádních skladů. V březnu, po vyhlášení Slovenského štátu, přišli za ním nějací němečtí důstojníci a chtěli klíče od skladu. Řekl jim, že nemá příslušný rozkaz a klíče jim dát nemůže. Tak si vzal

dovolenou, rozloučil se s rodiči, přibalil si na cestu z toho skladu 2 pistole, pár zásobníků a nějaké další věci, které se mu hodily víc než Němcům, a odešel k naší nově vznikající armádě do Krakova. Hranice přešel u Čadce o 10 dní dřív než já, a to 4. 6. 1939.

Jenda

28. ČERVENCE

Odjíždíme do Gdyně. Poláci si tukali na čelo, když jsme jim říkali, že další budou na řadě oni, že jsme tady, abychom bojovali po jejich boku proti Německu. Prý co strašíme s válkou, žádná nebude, a kdyby, tak dokáží Němce pobít sami. A tak míříme do Francie. Ani tam nás ještě nenechají postavit vlastní armádu. Museli jsme proto podepsat něco ve smyslu, že po příjezdu do Francie vstoupíme dobrovolně do cizinecké legie a kdo odmítne, bude předán zpět do Německa.

Takže legie. No, co už, nějak se začít musí. Aspoň konečně dostaneme pořádné zbraně a boty.

Jenda

29. ČERVENCE

‘Nasedáme na krásnou loď „Chrobry“, která byla spuštěna na vodu. Na lodi nás je asi 450, kteří jsme se nechali angažovat do francouzské cizinecké legie.’⁵

Jenda

1. SRPNA

‘Moře na mě učinilo krásný dojem. Přistáli jsme ve francouzském přístavu Boulogne.’⁵

‘Hned jsme pokračovali dál do Lille, kde nás očekávalo několik novinářů. Píší: „Jdou bojovat, protože jsou přesvědčeni, že boj nastane a je nutný. Je jich přes 500 a další přijedou za nimi. Říkají, že prý bude válka...“’⁷ Pochodujeme do kasáren, kde nás čeká prohlídka.

K večeri ‘je nějaké maso, klobása, salát, rajská jablka, sýr, bílý chléb, sušenky a víno.’⁷ Nezačíná to tady zle.

Jenda

PŘÍJEZD DO FRANCIE

2. srpna

Z Prahy do Velké Británie odjel poslední transport 68 židovských dětí, který organizoval Nicholas Winton. Ten další, plánovaný na 1. 9., vzhledem k vypuknutí války už nevyjel. Wintonovi se takto podařilo zachránit 669 dětí převážně židovského původu.

3. SRPNA

‘Čekáme na podepsání pětiletého závazku do cizinecké legie. Jde to pomalu, je nás hodně a s každým musí vyplnit protokol.’⁷ Pět let v Africe. Mohlo by se to stát? Tomu tady nikdo nevěří. Nechce věřit. Válka bude a nás povolají zpět do naší armády tak, jak nám to slíbili.

Jenda

5. SRPNA

Odjezd vlakem do Marseille.

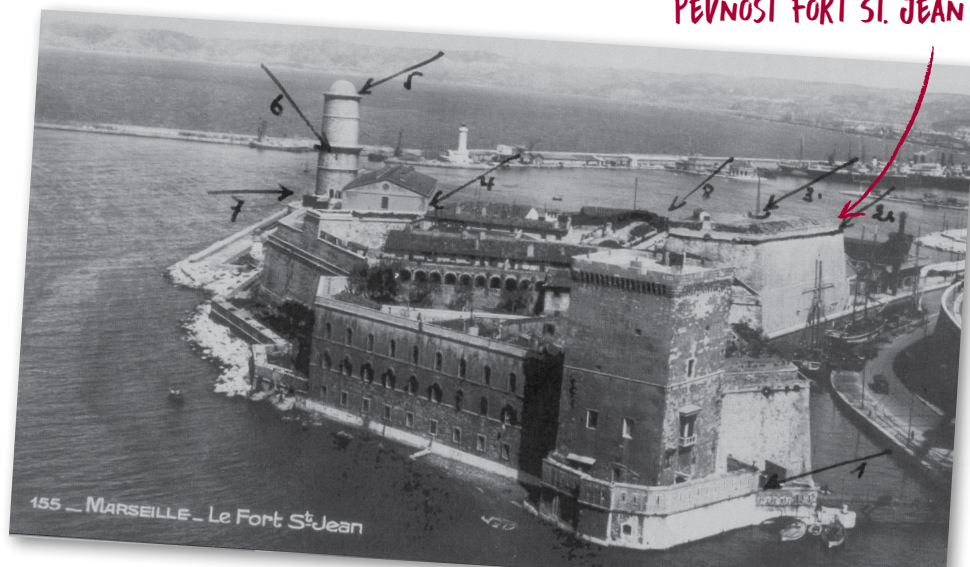
Jenda

6. SRPNA

Přijeli jsme krátce po půlnoci. ‘Odvedli nás do kasáren, kde jsme spali, a hned ráno nás odvedli do pevnosti Fort St. Jean, která je určena pro nově přijaté legionáře. Je nám všelijak, když za námi zavřeli most a my zůstali odříznuti od pevniny na tvrzi.’⁶ Končí jeden a začíná nový život, který snad nebude mít příliš dlouhého trvání.

Jenda

PEVNOST FORT ST. JEAN

8. SRPNA

Den jeden jako druhý. Ráno nás dovedou do pevnosti, 'kde není nic lepšího než ty štěnice, kterých tu je tolik, že by s nimi mohli zabarikádovat ulici,'⁵ také nás prohlíží, nástup sem, nástup tam, zaměstnání pro zaměstnání a večer nás odvedou na druhý konec Marseille do kasáren.

Jenda

9. SRPNA

Narodila se zpěvačka a herečka Eva Pilarová.
Zemřela v roce 2020.

Přišel čas odjezdu do Afriky.

'Vyfasovali jsme khaki uniformu a naše civilní šaty jsme byli nuceni prodat překupníkům za směšnou cenu. Já jsem svůj oblek raději prodal jednomu, který odcházel z cizinecké legie do civilu, za 20 franků. Byl to Jugoslávec.'⁵

Jenda

12. srpna

Josef Valčík ilegálně překročil hranice na Slovensko, aby se tzv. balkánskou cestou dostal k československé zahraniční armádě ve Francii, kde byl prezentován 6. 3. 1940.

13. SRPNA

09.00

Po třech dnech a nocích plavby po Středomořím moři na obchodní lodi 'Sidi Bell Abbés', 'kde jsme spali v podpalubí a kde bylo víc kryš a potkanů nežli nás, jsme ráno přijeli do alžírského Oranu. Trvalo nám pěknou chvíli, než jsme se vyškrábali nahoru na kopec do našich kasáren, které byly na druhém konci města u nádraží. Poprvé vidíme Araby a Arabky, jak se zahalují před cizinci.'⁵ Už teď ráno je takové horko jako u nás v nejprudším létě v pravé poledne. Ze všech se řine pot proudem. Začínáme poznávat, 'co jest horko Afriky.'⁵

Jenda

PŘÍSTAV V ORANU

18.00

Je tu mnoho Němců i jako poddůstojníků a obzvláště ten zrzavý kaprál nám dává najevo, že Němcem nepřestal být. Honí nás po nástupech, naše poddůstojníky nechává dělat tu nejhorší práci. Jen co jsme dojedli oběd, už zase na nás pískal „Ressablement!“ a už to jelo. Jednou jsme na nástup nepřišli včas, podruhé jsme dobře nenastoupili. Potřetí to, počtvrté ono. A když jsme se ozvali, vynadal nám do Tschechische hunde. Nikdo z nás už neřekl ani slovo, ale dobře jsme si tu jeho tvář zapsali do paměti.

Jenda

19.20

Odjíždíme. Nevíme kam.

Jenda

14. SRPNA

Včera ještě před půlnocí jsme dorazili do 'Sidi Bell Abbes'. Místo snídaně bylo očkování, ale jinak je tu strava skvělá. 'Vstává se v 5.00, nástup v 5.30, zaměstnání je do 11 hodin, kdy začíná oběd. Od 12 do 14.30 jest povinné spaní pro všechny, nikdo nemá práva hýbat s vojákem.'⁶ Ten kaprál v Oranu moc dobře věděl, že tento předpis neznáme a schválně nás honil během polední přestávky! No jen počkej, ještě se jednou uvidí! Potom je 'zaměstnání do 17 hodin, večere a volno do 21.30. Ve 21.45 je večerka, naprostý klid a spaní.'⁶

Jenda

SIDI BEL
ABBES

23. srpna

Je podepsán pakt o neútočení mezi Německem a SSSR s tajným dodatkem o rozdělení sféry vlivu (včetně rozdělení Polska), tzv. pakt Molotov–Ribbentrop.

25. SRPNA

V 'Sidi Bell Abbas' jsme pobyli týden a pak jsme byli transportováni v kamionech do výcvikového střediska

'Ail Eil Hadžar. Tam jsme dostali cvičný a vycházkový oděv.'⁵

Místo polní lahve jsme dostali něco, co jsme dosud neznali – bidon! Velice se nám líbí. Je rozdělen na dvě části, jedna je na vodu, ta druhá na víno.

'Denně myslíme na našich pět roků, které jsme podepsali,'⁷ a probíráme, kdy už odsud konečně půjdeme. 'Kaprálové se nám smějí, že nepůjdeme nikam. Vždyť v historii legie ještě nebyl případ, že by někdo odešel před ukončením závazku a že kvůli nám zde nebudou žádné výjimky. Ale my zde přeci nejsme jako normální legionáři,'⁷ tak nám to v Polsku slíbili.

Jenda

30. SRPNA

Ve stínu tak kolem 38 stupňů. Jak dlouho ještě?

Jsou tu v legii všechny národnosti a samozřejmě i Češi. 'Jejich národnostní a patriotický cit je však za ty roky již setřen.'⁶ Jeden z nich byl i od nás z Třebíče. 'Z. Horký byl v cizinecké legii již 7 roků. Vyprávěl mi, že se oženil v Indočíně a že se již do Evropy nemíní vrátit.'⁵

Jenda

Premiéra filmu Miroslava Cikána Příklady táhnou s Růžnou Naskovou a Natašou Gollovou v hlavních rolích.

Byla zrušena organizace Národní sjednocení legionářské, bývalá Československá obec legionářská.

Premiéra amerického filmu režiséra Victora Fleminga Čaroděj ze země Oz, který se stal nejsledovanějším filmem v historii.

1. září

POLSKÁ HRANICE

Německo napadlo Polsko.

Slovensko vstoupilo do války po boku Německa, slovenská armáda překročila polské hranice a začala obsazovat Javorinu.

V protektorátu je zakázán poslech zahraničního rozhlasu pod trestem vězení nebo i smrti.

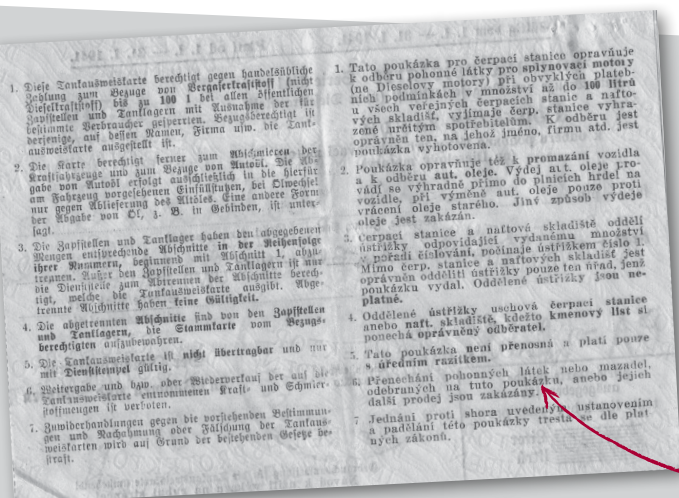
Proběhla rozsáhlá zatýkácí akce gestapa, která měla prvotně zastrašit obyvatelstvo a zabránit případným nepokojům. Namířená byla hlavně proti české inteligenci. Zatčeno bylo na 2 000 osob, mj. bývalý pražský primátor Petr Zenkl, publicista František Peroutka nebo malíři Josef Čapek (zahynul v roce 1945 v KT Bergen-Belsen) a Emil Filla a také příslušníci českých hospodářských a finančních kruhů, neboť akce měla hlavně otevřít prostor pro germanizační politiku a ovládnutí protektorátního hospodářství.

Od tohoto dne je v protektorátu povinné zatemnění.

Válka! Je válka! Sláva!

Jenda

5. září

Prezident Roosevelt potvrzuje neutralitu USA.

7. září

V protektorátu je zaveden přidělový lístkový systém na pohonné hmoty a petrolej. O dva dny později je na lístky také mýdlo.

LÍSTEK NA BENZÍN

8. září

Premiéra filmu Martina Friče Kristián s Oldřichem Novým, Natašou Gollovou a Adinou Mandlovou v hlavních rolích.

ZAVŘETE OČI,
ODCHÁZÍM...

12. ZÁŘÍ

‘Celý týden jsme nic nedělali, neb cvičitelé byli odvoláni.’⁵ Potom konečně přišel rozkaz, že Čechoslováci se mají přesunout zpět do ‘Sidi Bell Abbes’. Jsme zpátky zde v kasárnách, ale tentokrát je to tady jiné. Máme vycházky a smíme do města. ‘Dostali jsme vyplaceny prémie 350 franků,’⁵ tak je hned veseleji, ‘neb dříve jsme dostávali jen 50 centů denně.’⁵ Chodíme do restaurací, kaváren, prostě kam chceme. Zkrátka ‘hledíme v krátké době poznat pozadí Alžíru.’⁵

Jenda

V Paříži vznikla Československá vojenská mise, která měla za úkol zformovat československé jednotky v zahraničí.

První britské jednotky se vylodily ve Francii.

15. září

V Berlíně před říšským Ministerstvem letectví a před budovou gestapa vybuchly nálože z dílny Tří králů, které na místo dopravil švagr pplk. Mašina Ctibor Novák.

17. září

Sovětská armáda vstoupila do východního Polska.

Hitler a další čelní nacističtí představitelé navštívili Brno.

NOVÁK

18. ZÁŘÍ

Protektorátní vláda zrušila 28. říjen jako státní svátek.

Přesunuli jsme se do Oranu. Pamatuješ si na nás, na Tschechische hunde, kaprále? My si na tebe pamatujeme velice dobře... 'Kaprál dostal od nás bití,'⁵ národnostní zášť se v cizinecké legii trestá.

Jenda

19. ZÁŘÍ

'Odcházejíce z Afriky jsme v povznešené náladě a našim zpěvem upozorňujeme, že nejsme jen cizinečtí legionáři, ale Češi, a lid s námi cítí.'⁵

Jenda

Je jasné, že cesta přes Polsko už není možná, teď už jediné přes Slovensko a Jugoslávii. Musíme odejít, dokud to jde. Prodám domek po rodičích, ať máme na cestu peníze, a Šmil se postará o falešné propustky na Slovensko.

Jaryn

Ve svém prvním rozhlasovém projevu z Londýna prezident Edvard Beneš řekl: „Jsme dnes všichni povinni obětovat i svůj život ve prospěch vlasti a své cti. Dnes se už násilnickému režimu za žádnou cenu neustupuje.“

23. září

Ve věku 83 let zemřel zakladatel psychoanalýzy Sigmund Freud.

24. ZÁŘÍ

Přijeli jsme do Marseille, ale budeme pokračovat dál do campu, který byl pro naše jednotky vyčleněn.

Jenda

25. ZÁŘÍ

Spolu s dalšími 547 bývalými legionáři jsem dorazil do Agde. 'Dostali jsme zde starý špinavý a zavšivený camp po španělských uprchlících.'⁵ Chybí zde kanalizace, baráky jsou rozbité a teče do nich. 'Umývárny jsou malé a porouchané, záchody zaneřáděné, kuchyně rezivé a všude bláto.'⁷

Jenda

BARÁKY V AGDE

NEJOBLÍBENĚJŠÍ
ÚTOK

RANNÍ
PŮLHODINKA

SUDY POD
LATRÍNAMI

PERNÝ DEN

